

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusikaosakond

muusika õppekava

Marleen Nõmm

**MUUSIKALOO TUNDIDE ETTEVALMISTUS JA LÄBIVIIMINE
VILJANDI MUUSIKAKOOLI IV JA V KLASSI ÕPILASTELE**

Loov-praktilise lõputöö kirjalik osa

Juhendaja: Kadri Steinbach

Kaitsmisele lubatud.....

(juhendaja allkiri)

Viljandi 2020

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. HUVIHARIDUS	4
1.1. Huvihariduse eesmärgid ja ülesanded.....	4
1.2. Huviharidus Viljandi Muusikakoolis.....	5
1.3. Muusikaloo õpetamisest	6
1.4. Viljandi Muusikakooli muusikaloo ainekava sisu	7
2. TUNDIDE ETTEVALMISTUS JA LÄBIVIIMINE.....	9
2.1. Tundide ettevalmistuse ja ülesehituse raskused eriolukorras	9
2.2. Tundide ettevalmistus	10
2.2.1. IV klassi tund	10
2.2.2. V klassi tund	11
KOKKUVÕTE.....	13
KASUTATUD KIRJANDUS.....	14
LISAD	15
Lisa 1. Tunnikospekt IV klassile	15
Lisa 2. Tunnikospekt V klassile.....	17
SUMMARY	19

SISSEJUHATUS

Käesolev loov-praktiline lõputöö on Viljandi Muusikakooli muusikaloo tundidest. Andsin kaks umbes 30 minutilist tundi IV ja V klassi õpilastele. Töö kirjalikus osas annan ülevaate huviharidusest Viljandi Muusikakooli näitel; muusikaloo õpetamisest ja kahe muusikaloo tunni ettevalmistuse protsessist.

Töö esimeses osas annan ülevaate huvihariduse eesmärkidest ja räägin lähemalt Viljandi Muusikakooli muusikaloo ainekavast. Lisaks üldiselt muusikaloo õpetamisest. Töö teises osas kirjeldan tundide ettevalmistusprotsessi.

Muusikakooli muusikaloo tunnid viin läbi 15.05 ajavahemikus 14.50-16.10. Tunnid toimuvad *Zoomi* keskkonnas, sest eriolukorra tõttu ei ole neid võimalik läbi viia füüsilises klassiruumis.

Tunde üles ehitades lähtusin:

- Maret Tomsoni poolt antud teemadest,
- sellest, et tund oleks põnev ja vahelduv - sisaldaks muusika kuulamist, sisulist juttu ja tegevust õpilastele.

Muusikaajalugu on mulle alates põhikoolist väga põnev olnud - kõik need ajastud, heliloojad ja muusika. Süvenenumalt tutvusin muusikaajalooga, kui valisin gümnaasiumi lõpuklassis valikeksamiks muusikaajaloo. Eksamipiletitele vastused sain Toomas Siitani "Õhtumaade muusikaloo" õpikust. See oli minu jaoks väga kaasahaarav lugemine. Ülikoolis muusikaajalugu õppides kiindusin ma veel rohkem, sest iga loeng oli ääretult põnev.

Täna oma juhendajat Kadri Steinbachi loov-praktilise lõputöö juhendamise eest ning Maret Tomsoni, et olen saanud alates teisest ülikooliaastast asendada muusikaloo tunde Viljandi Muusikakoolis. Tänu nendele asendustundidele tekkis minus soov viia läbi muusikaloo tunnid loov-praktilise lõputöö raames.

1. HUVIHARIDUS

1.1. Huvihariduse eesmärgid ja ülesanded

Haridusministeerium määratleb huviharidust kui pikaajalist süsteemset juhendatud tegelemist huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest ja tööst vabal ajal, et omandada süvendatud teadmised ja oskused valitud huvialal (Väli 2013).

Noored saavad huvihariduse kaudu eluks vajalikke pädevusi nagu näiteks loovus, julgus, praktilised kogemused eri valdkondadest, sotsiaalsed oskused jne. Eesti huviharidus on laiaulatuslik, kvaliteetne ja võimaldab suuremal või vähemal määral kõike soovikohast omandada. (Kannelmäe-Keerts 2014)

See on üks võimalus toetada noore arengut kujundades noore teadmisi ja oskusi ettetulevate väljakutsete, valikute ja võimalustega positiivseks toimetulekuks. Huviharidus ei ole kohustuslik, kuid on üha enam mitmekülgse hariduse osaks, mistõttu on ka huvihariduse arendamine ning selle kättesaadavuse ja kvaliteedi toetamine oluline. (Huvihariduse infoteatmik... 2007)

2019/2020 seisuga on Eesti kokku 782 huvikooli, millest muusika- ja kunstikooli alla läheb 146 (Huvikoolide üldandmed 2020).

Huvihariduse eesmärk

Huvihariduse eesmärk on luua võimalusi isiksuse mitmekülgseks arenguks ja toetada noore kujunemist hästi toimetulevaks ühiskonnaliikmeks. (Huviharidusstandard 2007)

Huviharidus:

1. põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
2. põhineb huvialade ja noorte võrdsel kohtlemisel;
3. toetab noorte arengut, iseseisvust, omaalgatust, initsiatiivi, aktiivsust;
4. pakub noortele eduelamusi ja tunnustust;
5. pakub noortele huvialaga tegelemise ja selle tunnetamise rõõmu;
6. arendab loovust ja sotsiaalseid oskusi;

7. on avatud, positiivne ja noori julgustav.

Huvihariduse ülesanded

Huvihariduse ülesandeks on noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine, et aidata kujuneda isiksusel kes (Huviharidusstandard 2007):

1. mõtleb loovalt;
2. oskab oma tegevust eesmärgistada, kavandada ja hinnata;
3. suudab valida, otsustada ja vastutust kanda;
4. suudab analüüsida ümbritsevat tegelikkust;
5. oskab teha tööd, on valmis koostööks;
6. mõistab teadmiste ja pidevõppe tähtsust ning oskab õppida.

Olen arvamisel, et huviharidusel on noorte elus väga suur roll sellel, kuidas noor kasvab ja areneb. Huviharidus annab suurel hulgal teadmisi ja mis kõige tähtsam, pakub rõõmu.

1.2. Huviharidus Viljandi Muusikakoolis

Lähtuvalt Viljandi Muusikakooli põhimäärusest on Viljandi Muusikakool haridusasutus, mis tegutseb eelkõige noorsootöö valdkonnas ning loob täiendavaid võimalusi huvihariduse omandamiseks ja isiksuse mitmekülgsuseks arenguks.

Muusikakooli ülesanneteks on õppurite loomevõimete avastamine ja nende kavakindel arendamine, professionaalse muusikahariduse omandamiseks tarviliku ettevalmistuse andmine ning kohaliku kultuurielu edendamine (Viljandi Muusikakooli põhimäärus 2008).

Viljandi Muusikakool on kool, mis püüab leida uusi meetodeid ja vorme, et paremini kohanduda õpilaste ning kultuurikeskkonna vajadustega. Igale õpilasele tuleb leida õpinguteks sobiv töömaht, arvestades lapse võimeid ning muusikalise kasvatuse suurt osatähtsust isiksuse arengus. Muusikakoolis on neli astet - eelaste, noorem aste, vanem aste ja lisaaste.

Viljandi Muusikakoolis on võimalik õppida:

- klaveriosakonnas - klaverit, klavessiini, orelit;
- keelpilliosakonnas - viiulit, vioolat, tšellot, kontrabassi, osaleda keelpilliorkestris, sümfooniaorkestris ja ansamblites;

- puhk- ja löökpilliosakonnas - plokkflööti, flööti, oboed, klarnetit, fagotti, saksofoni, metsasarve, trompetit, tenorit, baritoni, trombooni, tuubat, pärimuslikke puhkpille, löökpille, osaleda puhkpilliorkestris ning sümfooniaorkestris;
- näppepillide ja akordioni osakonnas - kannelt, kitarri, basskitarri, osaleda ansamblites ja sümfooniaorkestris;
- muusikateoreetiliste ainete osakonnas - solfedžot, muusikalugu, eelaste, muusikateooriat, harmooniat, laulda orkestri kooris, mudilaskooris, solistiõppes, vokaalansamblis.

Muusikalugu hakatakse Viljandi Muusikakoolis õppima alates neljandast klassist ja õpitakse seitsmenda klassini. Muusikaloo tunde on 1 nädalas. (Viljandi Muusikakooli arengukava...2017)

1.3. Muusikaloo õpetamisest

Muusikalugu annab meile rohkem võimalusi muusikat mõista. Leian, et kui õpilased saavad teada rohkem helilooja elust ja sellest ajastust, millal see muusika on kirjutatud või hoopis sellest, mis mõjutasid selle teose kirjutamist, on neil võimalik muusikast oluliselt rohkem aru saada. Näiteks kui eriala tunnis õpitakse mängima mõnda Beethoveni sonaati ja muusikaloos on teemaks olnud Beethoven, siis läbi analüüsi on õpilastel lihtsam seostada ja teemast aru saada. Selline lõimimine nõuab ka õpetajatelt omavahelist koostööd, et need ained ei oleksid eraldiseisvad vaid üksteist toetavad ja täiendavad.

Seda, kuidas muusikalugu huvikoolis õpetada, ei ole riigis ühtselt kehtestatud. See oli kehtestatud "Kohaliku omavalitsuse huvialakooli/muusika- ja kunstikoolide üleriigilises õppekavas", mis täna enam ei kehti. Seal oli välja toodud kohaliku omavalitsuse muusikakooli muusikaloo ainekava ja selle sisu. Tänapäevaks määrab iga muusikakool ise oma õppekavas ära muusikaloo aine sisu ja mahu.

Võrdlesin põgusalt kolme muusikakooli muusikaloo ainekava - Viljandi, Võru ja Valga. Antud koolid on valitud võrdlusesse seepärast, et nende ainekavad olid avalikud. Kõigi kolme muusikaloo ainekavade ülesehitus on üldjoontes sarnane - liigutakse mööda ajatelge, kuid klassiti on erisusi.

Neljanda klassi ainekava kolmest koolist lähtudes - õppeaasta lõpuks oskavad õpilased Eesti rahvamuusikat, lihtsamaid vorme, heli omadusi. On aru saanud muusika väljendusvahenditest. On tutvunud orkestripillidega.

Viienda klassi ainekava - Võru Muusikakoolis on õpilased aru saanud õhtumaade muusika arengust keskajast kuni klassitsismini, Viljandis aga barokist 19. sajandi lõpuni. ning Valgas antiikajast romantismini.

Kuuenda klassi ainekava on kooliti väga erinev. Viljandi Muusikakoolis õpib kuues klass eesti muusikalugu alates 19. saj. kuni 21. saj. alguseni. Võru Muusikakoolis õpilased teavad romantismiajastu uusi žanre ja heliloojate panust ning vene muusika arengust. Valga Muusikakooli kuuenda klassi kavas on kaasaegne muusika ja rütmimuusika ajalugu.

Seitsmes klass Võru ja Valga ainekavas - mõlemas koolis on teemaks eesti muusikalugu. Viljandi Muusikakoolis õpitakse seitsmendas klassis I poolaasta Eesti pärimusmuusikalugu süvendatult ja II poolaasta jazzmuusikalugu.

Kõik kolm kooli lähevad ajalises järjekorras, kuid klassiti on erinevalt jaotatud. Nähes seda jaotust tundub, et ka teemadesse süvenemise maht on erinev.

1.4. Viljandi Muusikakooli muusikaloo ainekava sisu

Viljandi Muusikakooli muusikaloo ainekavast lähtudes taotletakse muusikaloo õpetamisega, et õpilane tunneks rõõmu muusikast, oskab seda kuulata ja mõista vastavalt oma eale. Muusikaloo õppeainega arendatakse õpilase võimet kogeda muusika kaudu erinevaid emotsioone ja meeleolusid. Muusikaloo õppimist toetavad ja abistavad mitmesugused teadmised nagu erinevad žanrid, pillide tutvustus, orkestriliigid, tähtsamate heliloojate elulood ja nende loomingu iseloomustus, ajalooliste muusikastiilide seosed vastava ajastu arhitektuuri, kujutava kunsti või moega.

Muusikalugu õppiv noor tunneb ja oskab iseloomustada tunnis kuulatud palu. Tunneb erinevate ajastute heliloojaid ja oskab neid lühidalt iseloomustada. Tunneb tähtsamaid muusika žanre ja vorme, orkestrite liike ja orkestripille.

Muusikalugu jaguneb kolmele õppeaastale.

IV klassi eesmärgid

Õpitakse tundma:

- heli omadusi;
- muusika väljendusvahendeid;
- antakse lühiülevaade regilaulust koos laulmisega;
- orkestripille;
- muusikalisi lavateoseid;
- programmilist muusikat;
- lihtsamaid vorme.

V klassi eesmärgid

Saada ülevaade:

- õhtumaade muusikaloost, mis jaotub barokist kuni 19. sajandi lõpuni;
- stiilidest kõrvutades neid teiste kunstiiliikidega;
- heliloojatest (elulood, loomingu ülevaade, tähtsamad teosed, analüüs ja kuulamine).

VI klassi eesmärk on saada ülevaade eesti muusikaloost alates 19. saj kuni 21. saj alguseni.

2. TUNDIDE ETTEVALMISTUS JA LÄBIVIIMINE

Kui sain kinnitust, et mul on võimalik loov-praktiline lõputöö läbi viia Viljandi Muusikakoolis, muusikaloo tunde andes, siis võtsin ma ühendust Viljandi Muusikakooli muusikaloo õpetaja Maret Tomsoniga. Tema mõtles hetke ja andis mulle teemad, mida ma peaksid õpilastega läbima. Järgnevalt pidasin nõu oma juhendajaga, millised need tunnid välja peaksid nägema ja kuidas neid üles ehitada. Annan kaks tundi - neljandale ja viiendale klassile.

2.1. Tundide ettevalmistuse ja ülesehituse raskused eriolukorras

Antud eriolukord riigis, mil mul ei ole võimalik õpilastega klassiruumis kohtuda, pani kindlasti mitmeid piire tunni ülesehitamisel. Klassis oleks kordades rohkem võimalusi olnud, et õpilastele põnevaid ülesandeid anda - kasvõi teha grupidööd, tekitada arutelu paare, liikumisega mängu jne.

Õpilastega suhtlemine on kergem, kui olete koos ühes ruumis. Enda kogemus online loengutes osalemisega on näidanud, et ekraani taga olen ma justkui kaitsemüüri taga ja heameelega suud lahti ei tee. See muudab mind kui õppijat passiivseks. Seevastu klassiruumis ei ole sellist võimalust ja õpilase õpetaja vahel on kergem kontakti saavutada. Igal juhul oli selline formaat väljakutsuv ning samaaegselt põnev ja hirmus.

Tunni läbiviimiseks valisin *Zoomi* platvormi. Seda mitmel põhjusel. Esiteks on õpetajad õpilastega varem seal oma tunde läbi viinud ja neil on antud keskkonnas kogemus olemas. Teiseks on see tasuta keskkond, kuid sealjuures piirangutega (kuni 40 minutit järjest saab tasuta versioonis kohtumist läbi viia). Kolmandaks on selle keskkonna kvaliteet suhteliselt hea nii ekraani jagamiseks kui ka helifaili ühiseks kuulamiseks.

Eriolukord nõuab minult seda, et viiksin oma tavalise tunni interneti keskkonda. See omakorda toob kaasa selle, et pean muutma oma mõtlemist. Usun, et ettevalmistus saab olema mitmekülgne.

2.2. Tundide ettevalmistus

2.2.1. IV klassi tund

Neljanda klassi teemaks on mul programmiline muusika ja heli-näiteks “Loomade karneval”. Minu juhendaja pakkus “Loomade karnevali” asemel välja Vivaldi “Aastaajad”, kuid kuna muusikakoolis õpitakse seda V klassis Vivaldiga seoses, siis sain ma kaks valikut - Camille Saint-Saensi “Loomade karneval” või Modest Mussorgski “Pildid näituselt”. Valituks osutus Modest Mussorgski “Pildid näituselt”. Järgnevalt tuleb mõelda tunni ülesehitusele ja sellele, et tund ei mööduks ainult minu rääkimisega.

Tunni ülesehitamiseks hakkasin ma otsima materjale. Leidsin kasulikke informatsiooni erinevatest kohtadest - ERR arhiiv, e-koolikott, üldhariduskooli VI klassi Maia Muldma ja Kadi Härma muusikaõpik “Muusikamaa lood” ja veel mitmeid internetilehekülgi. Panin endale kogu leitud info programmilise muusika ja Modest Mussorgski “Pildid näituselt” kohta kirja ja hakkasin filtreerima, mida tunnis kasutan ja mida mitte. Tunnikonspektid (vt Lisa 1) proovin valmis saada nädal varem, siis saab materjale täiendada kuni tunni toimumiseni. Koguaeg on tunne, et mul on liiga vähe millest rääkida ja et õpilastel ei ole põnev.

Tunni ülesehitus

I Sissejuhatus:

- õpilaste pakkumised, mis on programmiline muusika.

II Uus teema:

- esitluse abil programmilise muusika mõiste seletamine;
- Modest Mussorgski - “Pildid näituselt” - lühikokkuvõtte teosest;
- muusika kuulamine - kuna Mussorgski klaveritsükli on kokku kümme osa, siis ajaliselt me kõiki kuulata ei jõua. Kuulame viit - “Gnoom”, “Härjavanker”, “Munast kooruvate tibupoegade ballett”, “Rikas ja vaene juut”, “Onnike kanajalgadel”. Enne kuulamist räägin, mida Mussorgski mingi osaga öelda tahtis ja mõne tsükli juurde leidsin ka pildi, mida lisaks näidata.

III Kokkuvõtte tegemine:

- suuline lühike kokkuvõtte tunnist;

- tundi kordav test - tunnis pidi olema mingi aktiivne tegevus õpilastele, et nende jaoks ei oleks tund liialt passiivne. Selleks leidsin keskkonna *Quizalize*, kus on võimalik koostada teste.

Antud tunni materjalide lugemise, kuulamise, konspekteerimise, tunni ülesehitamise, esitluse ja testi koostamisele kulus mul 14 tundi.

2.2.2. V klassi tund

Viienda klassi teemaks on Beethoveni sümfooniad. Tunni jooksul peaksin läbima - sümfoonia mõiste, sümfoonia ülesehituse, sonaat-allegro vormi, Beethoveni tuntumad sümfooniad ning rohkem V sümfoonia - analüüs ja kuulamine. Tunni lõpus kordav test. Tunni üles ehitamiseks loetud materjalid - Maret Tomsoni “Lühiülevaade muusikaloost V klassile”, Toomas Siitani “Õhtumaade muusikalugu I”, üldhariduskooli IV klassi Maia Muldma ja Kai Anieri muusikaõpik “Muusikamaa lood” ja mõned leiud internetist.

Tunni planeerimine - kogu leitud info panin enda jaoks kirja, et midagi olulist ära ei unustaks. Kui enda jaoks on kirjas ja läbimõeldud siis teen ka põhjaliku konspekti, kus on kirjas minu plaanitud tegevused, õpilaste tegevused ja miks ma midagi teen. Kõik tegevused proovin ära jagada 30 minuti sisse.

Kõige esimene mõte oli, et õpilased kuulavad viienda sümfoonia esimese osa enne tundi ja ma kirjutan neile juurde küsimusi, et ei oleks passiivne kuulamine, vaid sellel oleks mingi eesmärk ja ehk aitab paremini mõista. Siinkohal oleksid õpilased tunni alguses kohe palju rääkida saanud. See mõte asendus aga sellega, et kuulame siiski koos tunnis. Kuna kokkusaamised juhendajaga toimusid läbi *Zoomi*, oli mul võimalik proovida, kas on võimalik koos kuulata ja kuidas see toimib. Kõik paistis toimivat ja selle idee juurde ma jäingi, et kõikides tundides saame me koos kuulata.

Tunni ülesehitus

I Sissejuhatus:

- annan õpilastele ülesande otsida kas õpikust või internetist infot selle kohta, mis on sümfoonia, panevad selle kirja ning saavad ette lugeda, mis nad leidsid;
- meenutame, milline on sümfoonia ülesehitus;
- kordame üle sonaat-allegro vormi.

Alati uurin, kas õpilased saavad ikka aru, isegi kui teema on neile juba tuttav.

II Põhiteema:

- annan ülevaate lühidalt Beethoveni sümfooniatest - mitu neid on ja mis on nende juures oluline;
- tema tuntumad sümfooniad;
- V sümfoonia I osa analüüs koos kuulamisega (Partituuri lahti seletamine on minu jaoks kõige keerulisem ja tunnen ennast sealjuures ebakindlat. Kindlasti aitab kaasa selle korduv kuulamine ja analüüs, siis tekib ka suurem enesekindlus. Suureks abiks oli ka pere, kes proovis minu analüüsist aru saada, täpsustavaid küsimusi lisaks küsida ja oli nõus seda päevast päeva kuulama.);

III Tunni kokkuvõte:

- palun õpilastel oma sõnadega kokku võtta, mis neil tunnist meelde jäi;
- kokkuvõttev test.

Materjalide lugemise, kuulamise, konspekteerimise, esitluse ja testi koostamisele kulus mul umbes 13 tundi.

KOKKUVÕTE

Loov-praktilise lõputöö kirjaliku osa eesmärgiks oli anda ülevaade Viljandi Muusikakooli muusikaloo tundide ülesehitusest, huviharidusest, Viljandi Muusikakoolist ja muusikaloo ainekavast ning üldiselt muusikaloo õpetamisest.

Töö esimeses osas andsin ma ülevaate huviharidusest ja Viljandi Muusikakooli muusikaloo ainekavast ning muusikaloo õpetamisest. Teises osas kirjeldasin raskusi, mida eriolukord tunni läbiviimiseks seab ning tundide ülesehitamise protsessi.

Tunde annan ma neljandale ja viiendale klassile ning tundide ülesehitusel lähtusin Maret Tomsoni poolt antud teemadest ning et tund oleks vahelduv. Neljanda klassi tunni teemaks on programmiline muusika ja Modest Mussorgski “Pildid näituselt”. Tunnis õpime, mis on programmiline muusika ja kuulame Mussorgski “Pildid näituselt” klaveritsükli viit osa. Viienda klassi teemaks on Beethoveni tähtsamad sümfooniad, sümfoonia ülesehitus ja viies sümfoonia. Tunnid viin läbi *Zoomi* keskkonnas. Kahe tunni ettevalmistusprotsess võttis kokku aega 25 tundi. Tundide ettevalmistus oli minu jaoks õpetlik ja põnev protsess. Nüüd loodan, et tunnid õnnestuvad ka selliselt nagu ma need planeerisin.

KASUTATUD KIRJANDUS

EV Haridus-ja Teadusministeerium. 2007. *Huvihariduse infoteatmik. Huvikooli seaduse ja huviharidusstandardi kommenteeritud versioon.* Tartu. https://www.hm.ee/sites/default/files/huvikooli_seadus_kommentaariidega_ja_huvihariduss_tandard.pdf (11.05.2020).

Huviharidusstandard. RTL 2007, 27, 474. Vastu võetud 21.03.2007 nr 24. <https://www.riigiteataja.ee/akt/12809661>, (12.05.2020).

Huvikoolide üldandmed. Haridus- ja Teadusministeerium. 2019/2020. <https://www.haridussilm.ee/>, (12.05.2020).

Kannelmäe-Keerts, M. 2014. *Avatud uste aasta huvihariduses.* <http://euroopa.noored.ee/uudised/avatud-uste-aastad-huvihariduses>, (08.05.2020).

Viljandi Muusikakooli arengukava 2018-2020. 2017. Viljandi. <https://www.viljandimuusikakool.ee/documents/120101/172522/VMK+arengukava+2018+-+2020.pdf/b9889f61-ced2-4b10-99d4-fb1d581a10d3?version=1.0>, (06.05.2020).

Viljandi Muusikakooli põhimäärus nr 130. 2009. <https://www.viljandimuusikakool.ee/pohimaarus>, (06.05.2020).

Väli, M. 2013. *Riigikogu Kantselei õigus-ja analüüsisiosakond teemal...Huviharidus.* https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2015/01/Teemaleht_14_2013.pdf (08.05.2020).

LISAD

Lisa 1. Tunnikosnpekt IV klassile

TUNNIKONSPEKT

Õppeaine: Muusikalugu

Aeg: 15.05

Õpilaste iseloomustus: 3 õpilast kui kõik tundi tulevad.

Tunnikava koostaja nimi: Marleen Nõmm

Tunni teema: Programmiline muusika, Modest Mussorgski "Pildid näituselt"

Tunni eesmärgid: Mis on programmiline muusika ja selle heliline näide.

Mõisted: Programmiline muusika

Õpilaste eelteadmised ja oskused: -

Eelnevalt vajalikud tegevused õpetajale: Tunnikonspekti koostamine, tunni kordamiseks testi tegemine.

Eelnevalt vajalikud tegevused õppijale: -

Tunniks vajalikud materjalid, vahendid, tarkvara ja veebiaadressid: Zoomi keskkond.

Esitus, et õpilastel oleks lihtsam jälgida ja konspekti teha. Muusika kuulamiseks materjali otsimine.

Tunni osad	Tegevuste kestus (minutites)	Õpetaja poolt kavandatud ja organiseeritud tegevuste kirjeldus (meetodid, juhendid, küsimused jne)	Õpilaste tegevus (Põhjendused, mida mingi tegevusega saavutada tahetakse)	MIKS? (siia lahtrisse saad kirjutada, miks sa just neid tegevusi teed, mida sa teed)
I Ettevalmistus põhiosaks * tunni organiseerimine * tähelepanu haaramine * eesmärgi teatamine * eelnevalt õpitu kordamine	12 minutit	Õpilaste tundi jõudmine Küsin õpilastelt, mis nad arvavad, mis on programmiline muusika Peale õpilaste pakkumiste palun hoolega kuulata ja endale märksõnu kirja panna. Kuulame üksteise märkmeid ja vajadusel täiendame.	Õpilased mõtlevad ja püüavad pakkuda, mida võiks programmiline muusika tähendada. Õpilased kuulavad ja kirjutavad endale mõiste tähenduse üles.	Kaasa mõeldes, rääkides, kuulates ja kirja pannes saan ma kindel olla, et õpilased teevad tunnis kaasa.

II Põhiosa * peab tagama seatud eesmärgi täitumise	15 minutit	Näide programmilise muusika kohta. Lühidalt Modest Mussorgskist. Kuulame katkendeid mõndadest tsükli osadest - Härjapõlvlane (Gnoom), Härjavanker, Tibude ball, Juudid, Onnike. Orkestri vaatamine, pillide ära tundmine.	Õpilased kuulavad ja kirjutavad konspekti. Vaatavad orkestrit ja leiavad tuttavaid pille.	Konspekti kirjutamine aitab õpilastel materjali paremini meelde jätta ja on koguaeg olemas.
III Lõpetav osa * harjutamine, kinnistamine ja/või, rakendamine NB! + tagasiside * tunni kokkuvõtte/eesmär gi saavutatuse kontroll		Iga õpilane saab öelda, mis ta täna õppis. Tundi kokku võtmaks teevad õpilased õpitu kohta testi.	Õpilased räägivad, mis nad tunnis õppisid.	Õpilaste rääkimine tunni kohta näitab mulle, mis neile meelde jäi ja mida nad õppisid. Test on interaktiivne mäng tunnis omandatud teadmiste kohta.

Lisa 2. Tunnikonspekt V klassile

TUNNIKONSPEKT

Õppeaine: Muusikalugu

Aeg: 15.05

Õpilaste iseloomustus: Õpilasi on kokku 21.

Tunnikava koostaja nimi: Marleen Nõmm

Tunni teema: Beethoveni sümfooniad

Tunni eesmärgid: Sümfoonia mõiste, ülesehitus. Tuntuimad sümfooniad, V sümfoonia.

Mõisted: sonaat-allegro vorm.

Õpilaste eelteadmised ja oskused: Tuttavad on sümfoonia mõiste ja sonaat-allegro vorm - mõlemad vajavad meelde tuletamist.

Eelnevalt vajalikud tegevused õpetajale: Otsisin materjale, et tund üles ehitada. Koostasin tunni kordamiseks testi.

Eelnevalt vajalikud tegevused õppijale: Kuulata eelnevalt Beethoveni V sümfoonia esimest osa, sealjuures vastata küsimustele teose kirjeldamiseks.

Tunniks vajalikud materjalid, vahendid, tarkvara ja veebiaadressid: Zoomi keskkond.

Esitus, et tund oleks sujuvam ja õpilastel oleks võimalik teha konspekt. Muusika kuulamise jaoks vajalik muusika.

Tunni osad	Tegevuste kestus (minutites)	Õpetaja poolt kavandatud ja organiseeritud tegevuste kirjeldus (meetodid, juhendid, küsimused jne)	Õpilaste tegevus (Põhjendused, mida mingi tegevusega saavutada tahetakse)	MIKS? (siia lahtrisse saad kirjutada, miks sa just neid tegevusi teed, mida sa teed)
I Ettevalmistus põhiosaks * tunni organiseerimine * tähelepanu haaramine * eesmärgi teatamine * eelnevalt õpitu kordamine	13 minutit	Õpilaste tundi jõudmine - arvan, et see võib võtta mõned minutid aega. räägin õpilastele tänase tunni plaani - sümfoonia mõiste, sümfoonia ülesehitus, sonaat-allegro vorm, Beethoveni sümfooniad, tema tuntumad sümfooniad ja lähemalt viiendast sümfooniast. Tunni lõpus tundi kordav test. Kordamine - annan õpilastele viis minutit aega, et õpilased saaksid kas õpikust või internetist otsida, mis on sümfoonia ja kirjutada mõiste endale vihikusse. Järgnevad viis minutit kuulame, mida keegi kirja pani ja vajadusel täiendan veel ise.	Õpilased otsivad sümfoonia mõistele seletust, et kõigil tuleks sümfoonia mõiste meelde. Arutelu käigus saab iga õpilane enda mõistekaarti täita, kui miskit endal kahe silma vahele jäi.	Kui õpilastel on ülesanne, mõtlevad nad aktiivselt kaasa, mitte ei ole passivsed kuulajad.

II Põhiosa * peab tagama seatud eesmärgi täitumise	15 minutit	Sonaat-allegro vorm - õpikust lk 54, küsin selle lehekülje kohta õpilastelt küsimusi. Mitu osa on sonaat-allegrol? Mis on ekspositsioon? Mis on töötlus? Mis on repriis? Palun õpilastel proovida oma sõnadega mõisted lahti seletada. Lähemalt Beethoveni sümfooniatest - mitu on ja millise tähtsusega see žanr tema elus oli. Tuntuimad sümfooniad ja nende pealkirjad - III "Eroica", V "Saatusesümfoonia", VI "Pastorale", IX - "Rõõmusümfoonia" Kuulame koos partituuriga V sümfoonia esimest osa.	Õpilased kuulavad ja teevad endale vihikusse konspekti, et kogu tunnis läbitud materjal neile endale jääks.	Oma sõnadega mõistete lahti seletamine näitab, kas õpilane saab mõistest aru. Partituuri jälgimine aitab paremini mõista muusikat. Lisaks õpivad nad nooti paremini jälgima.
III Lõpetav osa * harjutamine, kinnistamine ja/või, rakendamine NB! + tagasiside * tunni kokkuvõte/eesmärgi saavutatuse kontroll	8 minutit	Kordame üle tänases tunni õpitu - iga õpilane saab öelda, mis ta täna teada sai. Test tänase tunni kohta.	Õpilased loetlevad tänases tunnis läbitud teemasid, et näha kellel mis meelde jäi.	Vaheldus minu rääkimisele, õpilased saavad ise kaasa rääkida. Test on interaktiivne mäng tunnis omandatud teadmiste kohta.

SUMMARY

The topic of the creative-practical dissertation is „The preparation and implementation of music history lessons for the pupils of 4th and 5th grade of the Viljandi Music School“. This material is the written part of the creative-practical dissertation. It consists of an overview of informal education on the example of the Viljandi Music School; teaching music history and the process of the preparation of two music history lessons.

I discovered music history in secondary school and found it to be exciting – all those eras, conductors and the music. I got acquainted with music history in depth when I chose music history to be one of my optional exams in upper secondary school. The answers for my exam questions came from the „Õhtumaade muusikalugu“ by Toomas Siitan. I found it to be a very fascinating read. Studying music history in the university made me fond of it even more because every lecture was infinitely more stimulating.

The first part of the dissertation consists of the purposes of informal education and gives a close view of the syllabus of music history in the Viljandi Music School, also of teaching music history overall. The second part consists of the preparation of the lessons.

In the creation of the lesson structure I used topics given to me by Maret Tomson, the music history teacher in the Viljandi Music School, and also took into account the variety of the lesson. The topic for the 4th grade is programme music and Modest Mussorgski's „Pictures at an Exhibition“. In this lesson we will learn about programme music and listen to the fifth piece of Mussorgski's „Pictures at an Exhibition“. The topic for the 5th grade is Ludwig van Beethoven's more important symphonies, the structure of a symphony and the „Symphony No. 5“. The lessons take place in Zoom video conference platform.

The preparation of the two lessons took 25 hours. It was an instructive and exciting process. I hope the lessons to succeed as planned.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Marleen Nõmm

(sünnikuupäev: 09.04.1997)

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Muusikaloo tundide ettevalmistus ja läbiviimine Viljandi Muusikakooli IV ja V klassi õpilastele”, mille juhendaja on Kadri Steinbach, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Marleen Nõmm

20.05.2020